

וביאור המשנה לפי תירוץ זה, מתבאר בהמשך הענין בדרך של קושיא ותירוץ.

אי הכי, איך שנינו: "ישלם לאחרון שבהם, ואם יש בו מותר יחזיר לשלפניו", והרי "ואם יש בו מותר יחזיר לבעליו", מבני ליה לרבי מאיר למימר! (4)

כלומר: הניחא זו שנינו "ישלם [תחילה] לאחרון שבהם", אכן מתיישב כשתפסו אותם הניזקים, ולא תיקשי למה יזכה האחרון תחילה, והרי הראשון קדם לו, כי את מה שיש לראשון בשור, מתחייב הוא לתת לבא אחריו, כיון שתפסו והתחייב באחריות נזקיו, וכן הלאה, וכפי שנתבאר. (5)

אבל מכל מקום תיקשי, האיך שנינו במשנה שאם יש בו מותר בשור, דהיינו שהיה השור שוה יותר מערך נזקו של האחרון, כי אז ישלמו במותר זה את הניזקים של זה שלפני האחרון? והרי כיון שתפסו, שוב אין הבעלים אחראיים על נזקיו, וכל חיובם הוא רק כפי ערך נזקו של ראשון. ואותו ערך,

אימא לך: הכא במאי עסקינן, (1) כגון שתפסו ניזק הראשון לגבות הימנו [וכן כל הניזקים שלאחריו תפסו את השור], ונעשה עליו — כל ניזק בזמן תפיסתו — כשומר שכר (2) לנזקין.

כלומר, משעה שתפסו, הרי דינו כשומר שכר, שהוא חייב בנזקי השור, (3) ואילו הבעלים פטורים מתשלום נזקיו, ולפיכך:

א. אין הבעלים מפסידים מבעלותם על השור אלא לראשון בלבד, שהרי הם אינם אחראיים אלא לנזקי ראשון, שהזקק בשעה שהיה השור תחת שליטתם.

ב. אותו שעבוד שזכה הראשון בגוף השור, אינו שלו עתה אלא של האחרון, שהרי הראשון שתפס, חייב הוא בנזקי הניזק הבא אחריו, וצריך לשלם לו את אשר יש לו בגוף השור.

וכן זה שבא אחריו, כיון שתפס, צריך לשלם לזה שבא אחריו את אשר יש לו בשור, כי אף הוא תפסו, ונתחייב על תשלום היזקו.

ולשואל, לנושא שכר ולשוכר, נכנסו תחת הבעלים, מועד משלם נזק שלם, ותם משלם חצי נזק.

4. סגנון קושיית הגמרא, הוא בהנחה שכל הניזקים הוזקו בערך שוה.

5. ומיהו גם זה לא ניחא כל כך, שהלשון הרי משמע שבכל אופן משלמים לו לאחרון את ערך נזקו, ואין הדבר כן שאינו זוכה אלא עד גובה נזקו של ראשון, שאין הבעלים אחראיים על הנזק שנעשה בשור מעבר לנזקו של ראשון, אלא שמכל מקום כשהיו כל הניזקים שוים, זוכה בו האחרון, ולזו כוונת המשנה, תוספות [כפי

הבעלים משלמים מגוף השור כשאינן שמירתו עליהם.

1. השמועה מתבארת בפנים כפי פשוט משמעות לשון רש"י, וראה בהערות בסוף הענין.

2. הטעם שהוא נעשה כ"שומר שכר", פירש רש"י שהוא משום שהניזק משתלם את נזקו מן השור, ועל ידי תפיסתו אין יכולים הבעלים להבריח את השור לאגם, שלא יוכלו לגבות ממנו; ומיהו בפשוטו, אף אילו היה נעשה שומר חנינם בלבד, לא היה משתנה הדין.

3. וכפי שנינו לקמן מד ב: מסרו לשומר חנם